

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
Odbor rodiny a ochrany práv dětí
Č. j.: 2013/15566-211
V Praze dne 7. 3. 2013

Metodická informace k posuzování vzniku nároku na dávky pěstounské péče

Tato metodická informace nahrazuje dosavadní Informaci Ministerstva práce a sociálních věcí č. 5 k dávkám pěstounské péče ze dne 21. 7. 2011, č.j. 2011/41567-21, a doplňuje Normativní instrukci Ministerstva práce a sociálních věcí č. 5/2013 k dávkám pěstounské péče podle zákona č. 359/1999 Sb., ze dne 4. 2. 2013, č.j. 2013/4109-21.

Nárok na dávky pěstounské péče podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění zákona č. 401/2012 Sb. (dále jen „zákon č. 359/1999 Sb.“), je podmíněn svěřením dítěte do péče osoby pečující na základě rozhodnutí soudu nebo orgánu sociálně-právní ochrany dětí, a ve vymezených případech rovněž zahájením soudního řízení o svěřením dítěte do péče osoby pečující. Jde o následující případy, ve kterých vzniká nárok na dávky pěstounské péče:

- 1) Při svěřením dítěte do pěstounské péče na základě **rozsudku soudu** vzniká pěstounovi a svěřenému dítěti nárok na dávky pěstounské péče **dnem vykonatelnosti tohoto rozhodnutí**, pokud vydání rozsudku soudu nepředcházelo rozhodnutí orgánu sociálně-právní ochrany dětí nebo předběžné opatření soudu o dočasném svěřením dítěte do péče osoby, která má zájem stát se pěstounem [viz dále bod 2) a 4) této informace].

Rozsudek soudu o svěřením dítěte do pěstounské péče je vykonatelný, jakmile nabyl právní moci, a to v souladu s § 161 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o.s.ř.“). To znamená, že **zásadně se den vykonatelnosti rozsudku shoduje se dnem nabytí právní moci**. Před nabytím

právní moci se rozsudek soudu o svěřeni dítěte do pěstounské péče může stát vykonatelným pouze za předpokladu, že soud ve výroku rozsudku vysloví **předběžnou vykonatelnost rozsudku** na návrh některého z účastníků řízení podle § 162 odst. 2 o.s.ř. Jestliže soud ve výroku rozsudku vysloví jeho předběžnou vykonatelnost, stává se rozsudek vykonatelným **dnem doručení písemného vyhotovení rozsudku účastníkům řízení**.

V případě, že soud ve výroku rozsudku o svěřeni dítěte do pěstounské péče uvede datum, od kdy bylo dítě pěstounovi do pěstounské péče svěřeno, **se k tomuto datu z hlediska přiznání dávek pěstounské péče nepřihlíží**. Rozhodným okamžikem pro vznik nároku na dávky pěstounské péče je i v takovém případě **den vykonatelnosti rozsudku soudu**, který nemůže předcházet dni vyhlášení rozsudku ani dni doručení písemného vyhotovení rozsudku účastníkům řízení (viz výše předchozí odstavec).

- 2) Dávky pěstounské péče náleží osobě, která má zájem stát se pěstounem, a které bylo dítě dočasně svěřeno do péče rozhodnutím orgánu sociálně-právní ochrany dětí podle § 19 odst. 1 písm. b) zákona č. 359/1999 Sb. ve spojení s § 45b odst. 2 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, **a to ode dne vykonatelnosti rozhodnutí tohoto orgánu**. Správní rozhodnutí orgánu sociálně-právní ochrany dětí o dočasném svěřeni dítěte do péče osoby, která má zájem stát se pěstounem (tzv. předpěstounské péče), je ze zákona **předběžně vykonatelné, neboť případné odvolání proti tomuto rozhodnutí nemá odkladný účinek na jeho vykonatelnost** (viz § 64 odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb.). Rozhodnutí se tak stává vykonatelným **doručením rozhodnutí účastníkům řízení** bez ohledu na datum nabytí právní moci. **Přiznání nebo výplatu dávek pěstounské péče proto nelze v žádném případě podmiňovat nabytím právní moci rozhodnutí orgánu sociálně-právní ochrany dětí o svěřeni dítěte do předpěstounské péče**. Nárok na dávky pěstounské péče vzniká na základě vykonatelného správního rozhodnutí i v případě, že by následně bylo odvolacím správním orgánem (krajským úřadem) pravomocně rozhodnuto o zrušení prvostupňového rozhodnutí obecního úřadu obce s rozšířenou působností, a to za dobu ode dne vykonatelnosti rozhodnutí správního orgánu prvního stupně do dne jeho pravomocného zrušení.

Pokud se všichni účastníci řízení vzdali práva na doručení písemného vyhotovení rozhodnutí, stává se rozhodnutí vykonatelným jeho ústním vyhlášením. Vyloučení odkladného účinku odvolání není stanoveno ve výroku rozhodnutí, ale je uvedeno pouze v závěrečném poučení o odvolání (odkladný účinek odvolání je vyloučen přímo ze zákona, nikoliv na základě rozhodnutí). Pokud

- a) není do tří měsíců **od právní moci** rozhodnutí orgánu sociálně-právní ochrany dětí zahájeno soudní řízení o svěřeni dítěte do pěstounské péče, rozhodnutí o dočasném svěřeni dítěte do péče osoby, která má zájem stát se pěstounem, **pozbude právní účinky a na základě toho nárok na dávky pěstounské péče zaniká** (viz § 45b odst. 2 věta poslední zákona o rodině). Dávky pěstounské péče náleží v takovém případě ode dne vykonatelnosti rozhodnutí orgánu sociálně-právní ochrany dětí do dne, ve kterém pozbude toto rozhodnutí právní účinnost.
- b) je do tří měsíců od právní moci rozhodnutí orgánu sociálně-právní ochrany dětí zahájeno soudní řízení o svěřeni dítěte do pěstounské péče, nárok na dávky pěstounské péče trvá ode dne vykonatelnosti rozhodnutí orgánu sociálně-právní ochrany dětí **až do právní moci rozsudku soudu ve věci svěřeni dítěte do pěstounské péče**. Stane-li se osoba na základě rozsudku soudu pěstounem nebo poručníkem dítěte, nárok na dávky pěstounské péče zůstává zachován a dávky plynule náleží i po právní moci rozsudku soudu. Je-li soudem pravomocně rozhodnuto o zamítnutí návrhu na svěřeni dítěte do pěstounské péče, nárok na dávky pěstounské péče zaniká ke dni právní moci rozsudku soudu. Totéž platí i v případě, že soud sice vyhoví návrhu na svěřeni dítěte do péče navrhovatele, ale svým rozsudkem rozhodne nikoliv o svěřeni dítěte do pěstounské péče navrhovatele, ale o svěřeni dítěte do výchovy navrhovatele podle § 45 zákona o rodině (na základě svěřeni dítěte do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče nelze osobu považovat za osobu pečující a nevzniká nárok na dávky pěstounské péče).
- c) je do tří měsíců od právní moci rozhodnutí orgánu sociálně-právní ochrany dětí zahájeno soudní řízení o svěřeni dítěte do pěstounské péče, avšak toto řízení je následně zastaveno, trvá nárok na dávky pěstounské péče ode dne vykonatelnosti rozhodnutí orgánu sociálně-právní ochrany dětí **až do dne právní moci usnesení soudu o zastavení řízení** ve věci svěřeni dítěte do pěstounské péče.

Soudní řízení o svěřeni dítěte do pěstounské péče může být zahájeno buďto na návrh osoby, která má zájem stát se pěstounem, anebo i bez návrhu. V případě zahájení řízení na základě návrhu je soudní řízení zahájeno dnem, kdy návrh došel místně příslušnému okresnímu soudu. Je-li řízení zahajováno bez návrhu, je soudní řízení zahájeno dnem, kdy bylo vydáno usnesení soudu o zahájení řízení (viz § 82 odst. 1 o.s.ř.).

S účinností od 1. 1. 2013 již výrok rozhodnutí orgánu sociálně-právní ochrany dětí o dočasném svěřeni dítěte do péče osoby, která má zájem stát pěstounem, neobsahuje datum, od kterého se dítě do předpěstounské péče svěřuje. V případě, že by ve výroku rozhodnutí orgánu sociálně-právní ochrany dětí vydaném po 1. 1. 2013 bylo uvedeno datum, od kterého se dítě svěřuje do předpěstounské péče, **nelze k tomuto datu z hlediska přiznání dávek pěstounské péče přihlížet.** Rozhodným okamžikem pro vznik nároku na dávky pěstounské péče je i v takovém případě **den vykonatelnosti správního rozhodnutí orgánu sociálně-právní ochrany,** který nemůže předcházet dni vydání rozhodnutí a dni oznámení rozhodnutí účastníkům řízení.

3) Dávky pěstounské péče náleží

- a) osobě, která je poručníkem dítěte a která o dítě osobně pečuje, a to **od vykonatelnosti rozsudku soudu o ustanovení této osoby poručníkem dítěte,** není-li stanoveno jinak v písm. b). Rozsudek soudu o poručenství je vykonatelný, jakmile nabyl právní moci, a to v souladu s § 161 odst. 2 o.s.ř.. **Den vykonatelnosti rozsudku se tak zásadně shoduje se dnem nabytí právní moci.** Před nabytím právní moci se rozsudek soudu o ustanovení osoby poručníkem dítěte může stát vykonatelným pouze za předpokladu, že soud ve výroku rozsudku vysloví **předběžnou vykonatelnost rozsudku** na návrh některého z účastníků řízení podle § 162 odst. 2 o.s.ř. Jestliže soud ve výroku rozsudku vysloví jeho předběžnou vykonatelnost, stává se rozsudek vykonatelným **dnem doručení písemného vyhotovení rozsudku účastníkům řízení.**
- b) osobě, která má v osobní péči dítě, k němuž nemá vyživovací povinnost, a to po dobu, po kterou probíhá soudní řízení o ustanovení této osoby poručníkem dítěte. **Dávky pěstounské péče náleží ode dne zahájení**

soudního řízení o ustanovení osoby poručníkem, pokud se již k tomuto dni nachází dítě v osobní péči této osoby. Pokud osoba převezme dítě do osobní péče až po dni zahájení soudního řízení ve věci poručenství, **vzniká nárok na dávky pěstounské péče ode dne převzetí osobní péče o dítě.** Soudní řízení ve věci poručenství dítěte může být zahájeno buďto na návrh osoby, která má zájem stát se poručníkem dítěte, anebo i bez návrhu. V případě zahájení řízení na základě návrhu je soudní řízení zahájeno dnem, kdy návrh došel místně příslušnému okresnímu soudu. Je-li řízení zahajováno bez návrhu, je soudní řízení zahájeno dnem, kdy bylo vydáno usnesení soudu o zahájení řízení (viz § 82 odst. 1 o.s.ř.). Dávky pěstounské péče náleží až do pravomocného skončení soudního řízení ve věci poručenství dítěte. Pokud je osoba na základě rozsudku soudu ustanovena poručníkem dítěte, nárok na dávky pěstounské péče zůstává zachován a dávky plynule náleží i po právní moci rozsudku soudu [viz výše písm. a)]. Je-li soudem pravomocně rozhodnuto o zamítnutí návrhu na ustanovení osoby poručníkem dítěte, nárok na dávky pěstounské péče zaniká ke dni právní moci rozsudku soudu.

- 4) Dávky pěstounské péče náleží osobě, které bylo
- a) dítě svěřeno do péče předběžným opatřením soudu podle § 76a odst. 1 o.s.ř., a to po dobu jednoho měsíce od jeho vykonatelnosti a dále po dobu trvání tohoto předběžného opatření, pokud bylo soudem ve lhůtě jednoho měsíce od vykonatelnosti předběžného opatření rozhodnuto o prodloužení doby trvání předběžného opatření podle § 76a odst. 4 o.s.ř. a zároveň byl v uvedené lhůtě soudu podán návrh na svěřeni nezletilého dítěte do pěstounské péče této osoby.
 - b) dítě svěřeno do péče předběžným opatřením soudu podle § 76 odst. 1 o.s.ř., a to po dobu trvání tohoto předběžného opatření, pokud byl po nařízení předběžného opatření soudu nebo zároveň s nařízením předběžného opatření podán soudu návrh na svěřeni dítěte do pěstounské péče této osoby. Dávky pěstounské péče náleží na základě **vykonatelného usnesení soudu o předběžném opatření podle § 76 odst. 1 o.s.ř. nejdříve za měsíc, ve kterém byl podán soudu návrh na svěřeni dítěte**

do pěstounské péče osoby, která má dítě v péči na základě **předběžného opatření soudu.**

- c) dítě svěřeno předběžným opatřením soudu podle § 102 odst. 1 o.s.ř., které soud nařídil v průběhu řízení o svěřeni dítěte do pěstounské péče této osoby, a to **ode dne vykonatelnosti usnesení soudu o nařízení předběžného opatření.**

Usnesení soudu o nařízení předběžného opatření podle § 76 a § 102 o.s.ř. **je vykonatelné, jakmile bylo doručeno tomu, komu ukládá povinnost** (viz § 76d písm. b) ve spojení s § 102 odst. 3 o.s.ř.). Vykonatelnost usnesení soudu o předběžném opatření podle § 76 a § 102 tak není závislá na právní moci, ale na doručení rozhodnutí, a proto se usnesení soudu o předběžném opatření zpravidla stává vykonatelné přede dnem nabytí právní moci. Předběžné opatření soudu nařízené podle § 76 a § 102 o.s.ř. trvá až do pravomocného skončení soudního řízení ve věci samé (řízení ve věci svěřeni dítěte do pěstounské péče), pokud není soudem rozhodnuto o zrušení předběžného opatření ještě před pravomocným skončením řízení ve věci samé.

Usnesení soudu o nařízení předběžného opatření podle § 76a odst. 1 o.s.ř. je vykonatelné okamžikem jeho vydání (vyhotovení), bez ohledu na den oznámení usnesení účastníkům řízení a den nabytí právní moci usnesení (viz § 76d písm. a) o.s.ř.).

Ve všech případech, kdy jsou podle bodu 1) až 4) této informace splněny podmínky pro vznik nároku na dávky pěstounské péče a je podána žádost o přiznání dávky, je možné přiznat **příspěvek na úhradu potřeb dítěte a odměnu pěstouna zpětně až za dobu jednoho roku ode dne, od kterého dávka nebo její část náleží** (§ 47r odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb.). Nárok na opakované dávky pěstounské péče podle úpravy zákona č. 359/1999 Sb. je však možné zpětně přiznat nejdříve ke dni nabytí účinnosti zákona č. 401/2012 Sb., tj. ode dne 1. 1. 2013. To znamená, že podle úpravy zákona č. 359/1999 Sb. nelze opakované dávky pěstounské péče přiznat zpětně za období do 31. 12. 2012.

Lhůty pro uplatnění nároku na jednorázové dávky příspěvek při převzetí dítěte, příspěvek na zakoupení motorového vozidla a příspěvek při ukončení pěstounské péče jsou stanoveny v § 47r odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb.

A handwritten signature in cursive script, appearing to read 'M. K. Macela'.

PhDr. Miloslav Macela
ředitel odboru rodiny a ochrany práv dětí